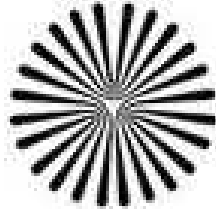

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور

دانشکده علوم انسانی مرکز تهران

گروه علمی حقوق جزا و جرم شناسی

عنوان پایان نامه:

بررسی پیشگیری از جرم جعل

مسلم میراحمدی

استاد راهنما:

دکتر ایرج گلدوزیان

استاد مشاور:

دکتر کیومرث عزتی پور

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته حقوق جزا و جرم شناسی

پاییز ۱۳۹۰

دانشگاه پیام نور

دانشگاه پیام نور استان تهران

صور تجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد آقای مسلم میراحمدی دانشجوی رشته حقوق به شماره دانشجویی ۸۶۷۱۰۵۳۹۹۶ و شماره پروژه ۳۵۲۹ تحت عنوان:

بررسی پیشگیری از جرم جعل

جلسه دفاع با حضور داوران نامبرده ذیل در روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۰/۷/۱ ساعت: ۳۰/۸-۳۰/۱۰ در محل ساختمان تحصیلات تکمیلی برگزار شد و پس از بررسی پایان نامه مذکور با نمره به عدد ۱۹ به حروف نوزده و با درجه عالی مورد قبول واقع شد.

هیات داوران:

داوران	نام	نام خانوادگی	کد استادی	مرتبه علمی	امضاء
راهنما	ایرج	گلدوزیان	۴۳۸۳۴۳	استاد پایه ۳۰	
راهنمای دوم	-	-	-	-	
مشاور	کیومرث	عزتی پور	۴۰۰۲۱۴		
مشاور دوم	-	-	-	-	
داور	ناصر	قاسمی		استادیار پایه ۱۵	
داور دوم	-	-			

آیا پایان نامه مذکور نیاز به اصلاحات دارد؟

تقديم به:

پدر و مادر

تشکر و قدردانی

حمد بی شمار دادار یگانه را که این مجال و فرصت مغتنم به دست آمد تا حقیر به یاری یزدان و در حد توان با بضاعت اندک خویش پایان نامه حاضر را تدوین کنم، البته هیچ اثری بدون همکاری و تلاش افراد مختلف به سرانجام نمی رسد و هیچ اثری هم خالی از اشکال نیست. در این جا لازم می دانم از تمام کسانی که در رابطه با این پایان نامه زحمت کشیده اند و مرا یاری نموده اند سپاس گذاری کنم. از جمله:

استاد راهنما، جناب آقای دکتر ایرج گلدوزیان، که با ارشادات و راهنمایی های خردمندانه در تدوین این پژوهش مرا راهنمایی فرمودند.

استاد مشاور، جناب آقای دکتر کیومرث عزتی پور، که افتخار شاگردی ایشان را داشتم، گردآوری این پژوهش با مشاورت صمیمانه ایشان صورت گرفت.

ریاست اداره مبارزه با جعل پلیس آگاهی تهران، جناب سرهنگ رحمانی و کلیه پرسنل آن اداره که دوران تحصیل را با حمایت صمیمانه ایشان به پایان رساندم.

دکتر مهدی یوسفی مراغه، دوست گرانقدر که در طول دوران تحصیل و گردآوری پایان نامه، همکاری و ارشادات ایشان همواره چراغ راه من بوده است.

جناب آقای محمد تقی احمدی، کارشناس جرایم رایانه ای که در انجام تحقیقات اینترنتی بنده را یاری نمودند.

در نهایت از کلیه دوستان و همکاران که موج زحمات و مصائب تنظیم این پژوهش آنها را بی نصیب نگذاشت صمیمانه سپاسگذاری می کنم.

نشانه های کوتاه

- ق.م.ا. . قانون مجازات اسلامی
- ق. آ. د. ع. ا. ک. قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری
- ق. آ. د. ع. ا. م. قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی
- ق. ت. قانون تجارت
- ق. م. قانون مدنی
- ق. م. ع. قانون مجازات عمومی
- ق. م. ج. ن. م. قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران
- ش. شماره
- ص. صفحه

چکیده

جرم جعل یکی از انواع جرایم علیه آسایش عمومی می باشد که دارای سابقه ای دیرینه بوده و به لحاظ اهمیت و پیچیدگی آن، قانون مجازات اسلامی مواد ۵۲۳ الی ۵۴۲ خود را به این جرم اختصاص داده است. موضوع جرم جعل، سند یا نوشته بوده و دارای مصادیق متنوعی می باشد که در دو نوع مادی و معنوی تحقق می یابد. از سوی دیگر، پیشگیری یکی از شاخه های علم جرم شناسی می باشد که در تقسیم بندی موسع، به انواع کیفری و غیر کیفری تقسیم می گردد، در پیشگیری کیفری، ارعاب انگیزی در تکرار جرم موثر بوده و در پیشگیری غیر کیفری که خارج از دستگاه قضا به اجرا در می آید با حذف یا محدود کردن عوامل جرم زا در محیط فیزیکی و اجتماعی در مهار بزه کاری نقش دارد و به دو نوع، اجتماعی و وضعی تقسیم می گردد. در این راستا با الهام از روش های پیشگیری از جرم، برای پیشگیری از جعل فرضیه هایی طرح گردیده است، در ابتدا شیوه و روش های کلی پیشگیری از جعل، سپس نقش پیشگیری کیفری و پیشگیری های وضعی و اجتماعی در ارتباط با جرم جعل و نهایتاً شیوه های افزایش ضریب ایمنی اسناد در جهت پیشگیری از جعل تبیین می گردد.

واژگان کلیدی: پیشگیری، جعل، سند

فصل اول) کلیات تحقیق

مقدمه	۲
بیان مساله	۴
سوالات تحقیق	۴
فرضیات تحقیق	۵
سوابق تحقیق	۵
انگیزه انتخاب موضوع	۶
تعریف مفاهیم و اصطلاحات	۶
اهمیت موضوع	۷
اهداف تحقیق	۷
نوع و روش تحقیق	۷

فصل دوم) مبانی نظری جرم جعل و پیشگیری از جرم**گفتار اول) مبانی جعل و ارکان آن**

مبحث اول - تعریف	۱۰
بند اول- تعریف لغوی	۱۰
بند دوم- تعریف اصطلاحی	۱۱
بند سوم- تعریف قانونی	۱۲
بند چهارم- جعل در حقوق کیفری اسلام	۱۶

مبحث دوم - پیشینه ۱۷

مبحث سوم - ارکان تشکیل دهنده جرم جعل ۱۹

بند اول - رکن قانونی ۱۹

بند دوم - رکن مادی ۲۱

بند سوم - رکن معنوی ۲۴

بند چهارم - رکن ضرر ۲۶

مبحث چهارم - انواع جعل ۲۷

بند اول - جعل مادی ۲۷

(۱) ساختن نوشته یا سند و یا مهر یا امضاء دیگری ۲۸

(۲) خراشیدن و تراشیدن ۲۹

(۳) قلم بردن و الحاق ۳۰

(۴) محو، اثبات و سیاه کردن ۳۱

(۵) تقدیم یا تاخیر سند نسبت به تاریخ حقیقی ۳۲

(۶) الصاق ۳۲

(۷) به کار بردن مهر دیگری بدون اجازه صاحب آن ۳۳

بند دوم - جعل معنوی ۳۳

(۱) ساختن سند یا نوشته ۳۵

(۲) جعل مفاد و مضمون سند یا نوشته ۳۵

(۳) جعل هویت اشخاص ۳۷

گفتار دوم - پیشگیری از جرم ۳۸

مبحث اول - مفهوم و تعریف پیشگیری از جرم ۳۸

بند اول - مفهوم لغوی..... ۳۸

بند دوم - مفهوم اصطلاحی..... ۳۹

(۱) مفهوم موسع پیشگیری از جرم..... ۳۹

(۲) مفهوم مضیق پیشگیری از جرم..... ۴۱

بند سوم - تعریف پیشگیری از جرم..... ۴۱

بند چهارم - پیشگیری از جرم در نظام حقوقی اسلام..... ۴۳

مبحث دوم - انواع پیشگیری از جرم..... ۴۵

بند اول - پیشگیری سه گانه..... ۴۶

(۱) پیشگیری اولیه..... ۴۶

(۲) پیشگیری ثانویه..... ۴۷

(۳) پیشگیری مرتبه سوم..... ۴۷

بند دوم - پیشگیری اجتماعی..... ۴۸

(۱) پیشگیری رشد مدار..... ۵۰

(۲) پیشگیری جامعه مدار (محیطی)..... ۵۱

بند سوم - پیشگیری وضعی..... ۵۲

(۱) افزایش تلاش جهت دستیابی به هدف..... ۵۴

(۲) افزایش خطر دستگیری یا شناسایی مرتکب جرم..... ۵۵

(۳) حذف آماج های وسوسه انگیز..... ۵۶

(۴) حذف عوامل تحریک کننده و تشویق کننده به ارتکاب جرم..... ۵۶

گفتار سوم (جعل رایانه ای)..... ۵۸

مبحث اول - تعریف..... ۵۸

۶۱..... **مبحث دوم -** پیشینه

۶۴..... **مبحث سوم -** ارکان جعل رایانه ای

۶۴..... بند اول - رکن قانونی جعل رایانه ای

۶۶..... بند دوم - رکن مادی جعل رایانه ای

۶۹..... بند سوم - رکن معنوی جعل رایانه ای

۷۰..... بند چهارم - رکن ضرر جعل رایانه ای

۷۱..... **مبحث چهارم -** تطبیق جعل سنتی و جعل رایانه ای

۷۴..... **مبحث پنجم -** پیشگیری از جعل رایانه ای

۸۱..... بند اول - امضای دیجیتال یا الکترونیکی

۸۲..... بند دوم - پول الکترونیکی

۸۳..... **فصل سوم) راههای پیشگیری از وقوع جعل**

۸۴..... **گفتار اول - پیشگیری کیفری و غیر کیفری از وقوع جعل**

۸۴..... **مبحث اول -** پیشگیری کیفری از وقوع جعل

۸۴..... بند اول - پیشگیری کیفری از طریق نظام تقنینی

۸۵..... (۱) بررسی ایرادات قانونی تعریف جعل

۸۶..... (۲) مجازات مرتکبین جعل

بند دوم- پیشگیری کیفری از طریق نظام قضایی..... ۸۷

(۱) سرعت و قطعیت در رسیدگی..... ۸۷

(۲) اختصاص شعبه ویژه رسیدگی به جعل..... ۸۹

(۳) تعیین مجازات جایگزین حبس..... ۸۹

(۴) کنترل و نظارت بر جاعلین حرفه ای..... ۹۰

مبحث دوم- پیشگیری غیر کیفری از وقوع جعل..... ۹۱

بند اول- پیشگیری اجتماعی از وقوع جعل..... ۹۲

(۱) خدمات حمایت خانواده ها..... ۹۳

(۲) فرهنگ سازی..... ۹۴

(۳) آموزش..... ۹۵

(۴) پاک سازی و باز سازی محلی..... ۹۶

(۵) اشتغال زایی..... ۹۷

(۶) ایجاد کمیته ها و شوراهای..... ۹۷

بند دوم- پیشگیری وضعی از وقوع جعل..... ۹۸

(۱) آموزش شیوه های تشخیص و شناسایی اسناد مجعول از اسناد اصیل..... ۹۸

(۲) سامانه جامع ثبت اطلاعات..... ۱۰۰

(۳) اصلاح ساختارها..... ۱۰۱

(۴) نظارت و بازرسی..... ۱۰۳

(۵) احراز هویت..... ۱۰۵

(۶) استفاده از اسناد هوشمند..... ۱۰۷

گفتار دوم- پیشگیری از وقوع جعل اسناد با دیدگاه افزایش ضریب ایمنی..... ۱۰۸

مبحث اول- مراحل تولید اسناد..... ۱۰۹

بند اول- کاغذ..... ۱۰۹

- ۱۱۰..... (۱) عدم تلالو در مقابل نور ماورای بنفش.....
- ۱۱۰..... (۲) حساسیت شیمیایی.....
- ۱۱۱..... (۳) حساسیت فیزیکی.....
- ۱۱۱..... (۴) فیبرهای نوری یا الیاف فلورسنت.....
- ۱۱۲..... (۵) نخ ها یا نوارهای امنیتی.....
- ۱۱۳..... (۶) واتر مارک.....
- ۱۱۴..... **بند دوم- طراحی**.....
- ۱۱۴..... (۱) نوارهای هشدار.....
- ۱۱۵..... (۲) پانتوگراف های مخفی.....
- ۱۱۵..... (۳) الگوهای گیلوش.....
- ۱۱۶..... (۴) پیامها یا تصاویر مخفی.....
- ۱۱۷..... (۵) الگوهای سفارشی.....
- ۱۱۷..... (۶) شماره های سوزنی.....
- ۱۱۸..... **بند سوم- چاپ**.....
- ۱۱۹..... (۱) چاپ دوطرفه (سی ترو).....
- ۱۱۹..... (۲) چاپ گود (ایتالیو).....
- ۱۲۰..... (۳) چاپ بسیار ریز (میکرو).....
- ۱۲۰..... (۴) چاپ سربی (لترپرس).....
- ۱۲۱..... (۵) چاپ رنگین کمانی.....
- ۱۲۱..... **بند چهارم- مرکب**.....
- ۱۲۲..... (۱) مرکب متالیک.....
- ۱۲۳..... (۲) مرکب های فلورسنت.....
- ۱۲۳..... (۳) مرکب های حساس به گرما.....
- ۱۲۴..... (۴) مرکب های مادون قرمز.....
- ۱۲۴..... (۵) مرکب های نفوذپذیر.....
- ۱۲۵..... (۶) مرکب های حساس به مواد شیمیایی.....
- ۱۲۵..... **بند پنجم- موارد الصاق شونده**.....

- ۱) هولوگرام ۱۲۵
- ۲) بارکد ۱۲۷
- ۳) فرکانس رادیویی (RFID) ۱۲۷
- ۴) لامینت ۱۲۸
- ۵) بیومتریک ۱۲۹

نتیجه گیری و پیشنهادها ۱۳۰

فهرست منابع ۱۳۹

فصل اول: کلیات تحقیق

این فصل مشتمل است بر تبیین کلی موضوع و مختصات تحقیق که عبارتند از: مقدمه، بیان مساله، سوالات تحقیق، فرضیات تحقیق، سوابق تحقیق، انگیزه انتخاب موضوع، تعریف مفاهیم و اصطلاحات، اهمیت موضوع، اهداف تحقیق، نوع و روش تحقیق. در فصول آتی بر اساس کلیات فوق، مبانی نظری و راهکارهای عملی تحقیق تبیین می گردد.

مقدمه:

توسعه روز افزون روابط اقتصادی و سیاسی و اداری بین افراد و اجتماعات، موجب تنظیم و تبادل اسناد بی شماری گردیده است که تنظیم اسناد و نوشته ها در این راستا، خود به نوعی تجلی اعتماد عمومی است. جرم جعل از این حیث یکی از جرایم علیه آسایش عمومی تلقی می گردد که به این اعتماد عمومی لطمه وارد می آورد و اعتماد عمومی افراد جامعه را نسبت به اعتبار و ارزش اسناد، خدشه دار می نماید. به لحاظ اهمیت و پیچیدگی جرم جعل، مواد ۵۲۳ الی ۵۴۲ قانون مجازات اسلامی به این جرم اختصاص یافته است. از سوی دیگر استحکام روابط اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی یک کشور اقتضاء می نماید که تبادلات و مبادلات فی مابین افراد جامعه مطمئن و قابل اعتماد و در چهارچوب قانون و به دور از هر گونه خدعه و تزویر باشد و این امر منوط به آن است که نوشته ها و اسنادی که به منظور اهداف گوناگون بین آنها رد و بدل می گردد از صحت و اصالت لازم برخوردار باشد، در غیر اینصورت افراد جامعه متضرر شده و باعث اختلال در امنیت جامعه شده و به تبع آن به حاکمیت ضربه می زند، از همین رو هر عملی که صحت و اصالت اسناد را خدشه دار نموده و باعث سلب اعتماد طرفین در روابط عادی و اقتصادی گردد، علاوه بر متضرر نمودن افراد، در سطح کلان موجب ایجاد ناامنی در روابط اقتصادی جامعه و در نهایت امنیت و آسایش عمومی خواهد گردید؛ در این میان جرم جعل از جمله جرایمی است که با آماج قرار دادن صحت و اصالت اسناد، ناامنی و بی اعتمادی را به اعماق لایه های یک نظام اجتماعی و سیاسی رسوخ داده و باعث اختلال در نظام اقتصادی یک کشور خواهد گردید. هر چند که جرم جعل به خودی خود آثار و تبعات مخربی بر سطوح مختلف یک نظام سیاسی در پی دارد، لیکن بایستی اذعان داشت جرم جعل با زنجیره ای از جرایم دیگر در ارتباط است، به عبارت دیگر جعل مقدمه و پیش ورود جرایم دیگری است که هر یک به نوبه خود از بین بردن ارزش ها و هنجارهای مختلف را در جامعه هدف قرار داده اند، جرایمی از قبیل کلاهبرداری، فروش مال غیر، فرار از خدمت سربازی، معامله معارض، سرقت های تحت عنوان مامور و... در پس پرده خود، در بسیاری از موارد با جعل اسناد عجین بوده، علاوه بر متضرر نمودن اشخاص (حقیقی و حقوقی) نشان دهنده ضعف حاکمیت و دستگاه سیاسی و قضایی بر امور جاری در یک مملکت است. از این رو تصویب قوانین حمایتی و تعیین ضمانت اجراهای کیفی در این خصوص از ابزار اصلی دولت و حاکمیت است، تا امنیت اقتصادی

و آسایش عمومی را تنظیم نماید. با این وجود یافته های جرم شناسی حاکمیت حتی با وجود قوانین مصوب و اجرای صحیح آن، باز وقوع جرایم در جامعه اجتناب ناپذیر است. بدین لحاظ دانش جرم شناسی در کنار تصویب قوانین و اجرای صحیح و دقیق آن، پیشگیری از جرایم را سرلوحه خود قرار داده و با اقتباس از شعار [پیشگیری بهتر از درمان] در علوم پزشکی، پیشگیری را خط مشی خود می داند، بدیهی است جعل نیز از این قاعده مستثناء نبوده و علیرغم وجود قوانین و ضمانت اجراهای بعضاً شدید در مقررات موضوعه، نه تنها کاهش در آمار وقوع جرم جعل دیده نمی شود، بلکه با افزایش چشمگیر در گرایش و ارتکاب به جرم جعل در سطوح مختلف جامعه مواجه هستیم؛ بطوری که امروزه علاوه بر طرق کلیشه ای و کلاسیک در ارتکاب جرم جعل، شاهد وقوع جعل در فضای سایبر و رایانه هستیم. با این مقدمه برآنیم تا کلیشه ای و سنتی بودن جعل را از اذهان و افکار جامعه و مقنن زدوده و با ایجاد حساسیت نسبت به آن، به روز کردن قوانین و شیوه های صدور اسناد را در راستای پیشگیری از جعل مدنظر قرار دهیم، و علاوه بر بررسی علل ناکارآمدی مقررات موضوعه در کاهش جعل، بکارگیری شاخص های امنیتی در ساخت اسناد، کاربرد فن آوری های نوین و نقش استفاده از اسناد هوشمند و بانکداری الکترونیکی در ایمن سازی و پیشگیری از جعل اسناد و دشوار نمودن کار بر جاعلین و بالا بردن هزینه ارتکاب بررسی می گردد.

از نظر تقسیمات حقوقی، جرم جعل از جمله جرایمی است که موجب سلب اعتماد مردم نسبت به اسناد و نوشته های خصوصی و عمومی گردیده و زیر مجموعه جرایم علیه آسایش عمومی محسوب می گردد. و پیشگیری از شاخه های علم جرم شناسی می باشد. که در این تحقیق از آموزه های حقوق جزا و علوم جرم شناسی بهره برداری گردیده است.

برای انجام این تحقیق، علاوه بر منابع کتابخانه ای که برای تقویت مبنای نظری طرح و پی ریزی مبنایی علمی برای پیشبرد تحقیقات از آنها استفاده شده است، از مصاحبه با دست اندر کاران سازمان های مربوط و کارشناسان رسمی دادگستری در زمینه جعل برای شناسایی علل جرم زا و ارائه تدابیر قابل اجرا در نظام اجرایی و حقوقی کشور و تجارب نگارنده در ادارات مبارزه با جعل پلیس آگاهی استفاده شده است. نهایتاً سعی شده است که با جمع بندی مجموع این بررسی ها و نیز استفاده از مطالب تطبیقی و دستاوردهای سایر کشورها، دیدگاهی جامع و کاربردی در زمینه پیشگیری از جعل ارائه شود.

بیان مساله

جلوگیری از وقوع پدیده جعل که آثار زیانبار بسیاری اعم از مادی و غیر مادی به عنوان یک جرم پنهان برای آحاد جامعه و دولتها بوجود می آورد، یکی از دغدغه های اصلی سازمانها اعم از دولتی و غیر دولتی بطور عام و سیستم های قضایی، امنیتی و نیروی انتظامی بطور خاص می باشد. از سویی دیگر شیوه ارتکاب جرم جعل بر اثر تحولات پدید آمده در عرصه دانش و فناوری در ابعاد و سطوح مختلف، در حال تحول بوده و این تحولات، ورودی های جدیدی را برای مراجع قضایی و انتظامی به وجود آورده است. به طوری که امروزه ملاحظه می شود جرم جعل از موارد پیش بینی شده در قانون مجازات اسلامی فراتر رفته و این قانون نتوانسته است کلیت لازم را در خصوص جرایم مرتبط با جعل ایجاد نماید و در برخی موارد قوانین خاص که وضع شده است کاربرد دارد، از جمله این قوانین می توان به قانون گذرنامه، قانون ثبت احوال و قانون ثبت اسناد اشاره کرد.

به همین جهت نیاز به شناسایی و بکارگیری روش های علمی پیشگیری از جعل و بکارگیری پتانسیل های علمی موجود روز دنیا احساس می شود. در این راستا، با اتکاء به یافته های جرم شناسی و تکنیک های علمی روشهای پیشگیری از جعل تبیین می گردد.

سؤالات تحقیق:

سؤال اول: شیوه ها و روشهای پیشگیری از وقوع جعل کدامند؟

سؤال دوم: پیشگیری کیفری چه تاثیری در ارتکاب جعل دارد؟

سؤال سوم: استفاده از روشهای پیشگیری اجتماعی و وضعی چه نقشی در پیشگیری از جعل می تواند ایفاء نماید؟

سؤال چهارم: شیوه های افزایش ضریب ایمنی اسناد در جهت پیشگیری از جعل کدامند؟

فرضیات تحقیق

فرضیه اول: نظر به اینکه شیوه ها و روش های گوناگونی در ارتکاب جعل وجود دارد، لذا به تناسب، عوامل مختلفی در پیشگیری از جعل اعم از کیفری و غیر کیفری معرفی می گردد.

فرضیه دوم: پیشگیری کیفری با ارباب انگیزی فردی و جمعی از ارتکاب نخستین و تکرار جرم جعل پیشگیری می نماید.

فرضیه سوم: پیشگیری اجتماعی با ایجاد اصلاحات در فرد و جامعه از طریق آموزش و تربیت و پیشگیری وضعی با کاهش موقعیت ها و فرصت های ارتکاب جعل، نقش بسزایی در کاهش ارتکاب جعل ایفاء می نمایند.

فرضیه چهارم: کاربردی ترین شیوه افزایش ضریب ایمنی اسناد، بکارگیری تکنولوژی های نوین در تولید اسناد و استفاده از کارت های هوشمند می باشد.

سوابق تحقیق

در زمینه حقوق جزای اختصاصی نوشته های مختلفی تدوین گردیده اند که به موضوع جعل پرداخته اند، لیکن منابعی که اختصاصاً در زمینه جعل تدوین گردیده اند محدود می باشد.^۱ همچنین منابع مختلفی وجود دارد که موضوع پیشگیری را از منظر جرم شناسی بررسی نموده اند، اما با بررسی مراکز تحقیقاتی و پژوهشی و وزارت علوم و پایگاه اطلاع رسانی پایان نامه ها، موضوع پیشگیری از جعل تا کنون مورد بررسی قرار نگرفته است، به همین دلیل با توجه به ابتلای جامعه به پدیده جعل و افزایش روزافزون آن و خدشه دار نمودن اعتبار اسناد، ضرورت بررسی عوامل پیشگیری از جعل را بیش از پیش نمایان می سازد.

۱. از جمله آثار داخلی در خصوص جعل اسناد می توان به موارد زیر اشاره کرد:

الف- سلیمان پور، محمد، جعل اسناد در حقوق ایران، تهران، انتشارات گنج دانش، ۱۳۴۱ ب- سالاری، مهدی، جعل و تزویر، چاپ اول،

تهران، نشر میزان، تابستان ۱۳۸۶

ج- هندیانی، عبدالله و وفادار، حسین، بی جویی اسناد مجعول، چاپ اول، تهران، نشر کارآگاه، ۱۳۸۶

انگیزه انتخاب موضوع

در طول این چند سال که مشغول خدمت در اداره مبارزه با جعل پلیس آگاهی به همراه تحصیل در دانشگاه بوده ام از نزدیک با نحوه عمل جاعلین و نحوه برخورد مراجع قضائی و انتظامی با جاعلین آشنا شدم. افزایش روزافزون ارتکاب جعل و تشکیل پرونده های متعدد در این ارتباط و نحوه برخورد با جاعلان، از یک طرف و تطبیق این وقایع با یافته های علوم جرم شناسی و حقوق جزا از طرف دیگر باعث ایجاد جرقه ای در ذهن نگارنده گردید تا راههای پیشگیری از ارتکاب جرم جعل را مورد مطالعه قرار دهد. همین امر انگیزه ای شد تا در قالب یک تحقیق سیاست جنایی این موضوع را به طور عملی و میدانی مورد مطالعه قرار دهم. همچنین مشاوره با برخی از اساتید از جمله استاد محترم مشاور و استفاده از راهنمایی های ارزنده ایشان در خصوص انتخاب موضوعی متناسب با شغل نگارنده از دیگر انگیزه های انتخاب موضوع می باشد.

تعریف مفاهیم و اصطلاحات

مبحث اول- مفاهیم و اصطلاحات

۱- جعل:

قلب متقلبانه حقیقت در یک سند یا نوشته یا چیز دیگر به قصد اضرار به غیر و به طرق پیش بینی شده در قانون.

۲- پیشگیری از جرم:

مجموعه اقدام های سیاست جنایی به استثنای اقدام های کیفری، که غایت و هدف انحصاری یا لاقط جزئی از آن اقدام ها، محدود کردن امکان وقوع مجموعه ای از جرایم باشد.

۳- سند:

سند عبارت است از هر نوشته که در مقام اثبات دعوا یا دفاع قابل استناد باشد. سند بر دو نوع است: رسمی و عادی. اسنادی که در اداره ثبت اسناد و املاک یا دفاتر اسناد رسمی یا در نزد مامورین رسمی، در حدود صلاحیت آنها و بر طبق مقررات قانونی، تنظیم شده باشند رسمی است (ماده ۱۲۸۷